

Ο δρόμος που άνοιξε ο Γ. Μαντζαρίδης στη Χριστιανική Βιοηθική

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Το επόμενο κεφάλαιο της μελέτης της θεολόγου Νίκη Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1hgQhTo>), πρόκειται να μελετήσει τις αρχές της Ορθόδοξης Χριστιανικής Βιοηθικής, ξεκινώντας με τη συμβολή του Καθ. Γ. Μαντζαρίδη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΙ ΒΙΟΗΘΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΒΙΟΗΘΙΚΟΛΟΓΩΝ

Εισαγωγή

Ήδη εκ προοιμίου φαίνεται ότι το κεφάλαιο που ακολουθεί, αποτελεί το τελευταίο κεφάλαιο της μελέτης και σε αυτό θα παρουσιαστούν οι βιοηθικές και οι ανθρωπολογικές θέσεις των Ορθόδοξων βιοηθικολόγων. Συγκεκριμένα, θα επιχειρηθεί η παρουσίαση των ηθικών ζητημάτων που προκύπτουν από τις ιατρικές και βιολογικές παρεμβάσεις στον άνθρωπο, από την σκοπιά των Ορθόδοξων βιοηθικολόγων. Ταυτόχρονα, θα παρουσιαστούν οι απόψεις τους για τα ηθικά ζητήματα σε σχέση με την Ορθόδοξη διδασκαλία για τον άνθρωπο.

1. Οι απόψεις του Γεώργιου Ι. Μαντζαρίδη

Αναμφισβήτητα, οι μεταμοσχεύσεις έχουν εισβάλει στην καθημερινή ζωή της σημερινής κοινωνίας, με την Ορθόδοξη Εκκλησία να μην έχει, ακόμη, τοποθετηθεί απέναντι σε αυτές με επίσημο και ενιαίο τρόπο. Οι ιατρικές εξελίξεις που παρατηρούνται στον τομέα των μεταμοσχεύσεων, έχουν αποτελέσματα που προκαλούν θαυμασμό, γιατί κατά κάποιο τρόπο ο άνθρωπος στοχεύει σε μια επίγεια αθανασία[425]. Εξαιτίας αυτών, όπως επισημαίνει ο Μαντζαρίδης, ο άνθρωπος παρασύρεται και απομακρύνεται από την επίτευξη του σκοπού της ύπαρξής του, να φτάσει στη θέωση.

Μεταμοσχεύσεις, παρατηρούνται από τους αρχαίους χρόνους, όταν οι Αιγύπτιοι, έκαναν μεταμοσχεύσεις δέρματος. Ακόμη και στα γραπτά κείμενα του Χριστιανισμού εντοπίζονται πράξεις μεταμόσχευσης, όπως είναι η συμπλήρωση οργάνου του σώματος, όπως είναι η θεραπεία του εκ γενετής τυφλού[426] και η μεταμόσχευση σωματικού μέλους «όπως στην περίπτωση της μεταμοσχεύσεως κνήμης από πτώμα σε ασθενή που πραγματοποίησαν οι άγιοι Κοσμάς και Δαμιανός»[427]. Διάχυτες είναι, επίσης, οι αναφορές στην Καινή Διαθήκη για τις θεραπείες αρρώστων.

Οι μεταμοσχεύσεις ανθρώπινων ιστών και οργάνων, άρχισαν να διενεργούνται στην εποχή μας. Η πρώτη μεταμόσχευση έγινε το 1954 και αφορούσε μεταμόσχευση νεφρού. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1967, πραγματοποιήθηκε η πρώτη επιτυχής μεταμόσχευση καρδιάς. Οι σχετικές αντιδράσεις χαρακτηρίζονται

από ενθουσιασμό και θαυμασμό. Κατά τον Μαντζαρίδη αυτές οι αντιδράσεις συνδέονται με την προσδοκία του ανθρώπου να επιτύχει την επίγεια αθανασία, αφού οι μεταμοσχεύσεις στρέφουν το ενδιαφέρον του ανθρώπου στη σωματική του κατάσταση[428]. Όλα αυτά, οδηγούν τον άνθρωπο σε αντίθετη κατεύθυνση από αυτό για το οποίο προορίζεται.

Η επίτευξη της επίγειας αθανασίας, είναι άκρως αντίθετη με τις απόψεις της Εκκλησίας, γιατί για την Εκκλησία αυτού του είδους η αναζήτηση της αθανασίας «δεν εναρμονίζεται με την προσδοκία της αιωνιότητας και την πίστη στη διά του Χριστού νίκη του θανάτου»[429]. Ο θάνατος, όπως παρατηρήσαμε στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας, σηματοδοτεί το τέλος της βιολογικής ζωής του ανθρώπου, αλλά ταυτόχρονα την έναρξη της ζωής του κοντά στον Θεό. Έτσι, υπάρχει μια θετική προοπτική στο γεγονός του θανάτου. Επιπλέον, *«όπως ο σωματικός θάνατος μπορεί να υπηρετήσει την πνευματική ζωή, έτσι και η σωματική αρρώστια μπορεί να υπηρετήσει την πνευματική υγεία»*[430]. Τρανταχτό παράδειγμα είναι ο ασκητής, ο οποίος δεν πρέπει να καταφεύγει συστηματικά στην ιατρική και στα φάρμακα ώστε να αντιμετωπίσει μια αρρώστια, αφού έχει εμπιστευτεί τον εαυτό του στον Χριστό[431].

Ο Μαντζαρίδης, τονίζει ότι η στάση της ιατρικής, πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπ' όψη σε σχέση με το θέμα των μεταμοσχεύσεων. **Τα ιατρικά** επιτεύγματα, στρέφουν το ενδιαφέρον τους μόνο στη σωματική κατάσταση του ανθρώπου και ιδιαίτερα στη βιολογική διατήρηση της ζωής. Ως εκ τούτου, η ιατρική βλέπει τον άνθρωπο μηχανιστικά[432] και κατευθύνεται προς την ουμανιστική ανθρωπολογία, εγκλωβίζοντας τον άνθρωπο στα όρια της κτιστότητας και της θνητότητας[433]. Όπου κυριαρχεί αυτού του είδους ιατρικής, ο Θεός εκτοπίζεται. Η μηχανιστική ανθρωπολογία, αποτελεί το σοβαρότερο πρόβλημα που δημιουργείται με το ζήτημα των μεταμοσχεύσεων[434]. Ο άνθρωπος αντιμετωπίζεται από την ιατρική επιστήμη ως μηχανή. Το ενδιαφέρον της επικεντρώνεται στη σωματική κατάσταση του ανθρώπου και η ψυχική του κατάσταση παραμερίζεται.

Αυτή η ανθρωπολογία είναι ξένη προς τη χριστιανική διδασκαλία και είναι πολύ σημαντικό οι θεολογικοί κύκλοι να προβληματιστούν για αυτή τη στάση της ιατρικής επιστήμης, γεγονός που θα κάνει τη στάση της Εκκλησίας απέναντι στα βιοηθικά ζητήματα απλούστερη[435]. Για την Εκκλησία ο βιολογικός θάνατος έχει θετική αντιμετώπιση και η αποδοχή του θανάτου θα βοηθήσει τον χριστιανό να κερδίσει με αυτόν ζωή. Έτσι, ο θάνατος υπηρετεί την πνευματική ζωή. Για την ιατρική, ο επικείμενος βιολογικός θάνατος ενός ασθενή, είναι μια πρόκληση αποκατάστασης της υγείας του, μια προσπάθεια για παράταση της ζωής του.

Στο σημείο αυτό ο Μαντζαρίδης αναφέρεται στη διδασκαλία της Ορθόδοξης πίστης για την ψυχοσωματική συμφυΐα του ανθρώπου και την Εκκλησία που βλέπει θετικά τόσο την ψυχική, όσο και τη σωματική κατάσταση του ανθρώπου. Η Εκκλησία, δεν είναι ενάντια στα ιατρικά επιτεύγματα, διότι αυτά έρχονται ως δώρο Θεού για να παρηγορήσουν τον ασθενή. Εξάλλου, «ο ίδιος ο Χριστός ήρθε στον κόσμο ως ιατρός των ψυχών και των σωμάτων των ανθρώπων»[436]. Η ιατρική φροντίζει για την υγεία του ανθρώπου και ταυτόχρονα για την παράταση της ζωής του. Η θεολογία δεν αντιτίθεται σε αυτό, αλλά προβάλλει προϋποθέσεις για την ορθή ανάπτυξη και άσκησή της[437].

[Συνεχίζεται]

[425] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Μεταμοσχεύσεις και εγκεφαλικός θάνατος*, (<http://www.pemptousia.gr/2012/03/30259/?st=%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%B5%CF%8> ημερομηνία ανάκτησης 15/05/2013

[426] *Ιω. 9, 1-38*

[427] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Μεταμοσχεύσεις και εγκεφαλικός θάνατος*, ό.π.

[428] Στο ίδιο

[429] Στο ίδιο

[430] Στο ίδιο

[431] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, “Θεολογική προβληματική των μεταμοσχεύσεων” στο *Εκκλησία και μεταμοσχεύσεις*, (Αθήνα: Κλάδος Εκδόσεων Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, 2001), σ. 255-256

[432] Στο ίδιο, σ. 253

[433] Στο ίδιο, σ. 254

[434] Στο ίδιο, σ. 254

[435] Στο ίδιο, σ. 254

[436] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, *Μεταμοσχεύσεις και εγκεφαλικός θάνατος*, ό.π.

[437] Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, “Θεολογική προβληματική των μεταμοσχεύσεων” στο *Εκκλησία και μεταμοσχεύσεις*, ό.π., σ. 258